

VERTREK JAN OMVLEE MAAKTE MET ZIJN TEAM VAN RIJK ZWAAN EEN INTERNATIONAAL BEDRIJF

Zwerver blijft voortaan thuis

Sinds kort is Jan Omvlee geen exportdirecteur meer bij Rijk Zwaan in De Lier. Hij maakte het bedrijf over de hele wereld bekend, maar blijft bescheiden.

Rien van den Anker
's-Gravenzande

Hij schrikt, bijna onzichtbaar, heel eventjes van de vraag wat de wereld zonder groentezaad zou zijn. Jan Omvlee (68), vertrekkend exportdirecteur bij Rijk Zwaan, herhaalt de woorden langzaam, antwoordt pas na seconden: „Geen leven dus. Je praat wel over wereldvoedselvoorziening. Als het ergens mis gaat met een virus of zo, dan moeten wij zorgen voor resistentie en nieuwe zaden.” En moeten we niet bang zijn voor een monopolie, nu die wereld in handen is van maar enkele grote bedrijven? De 's-Gravenzander schudt het hoofd: „Geluk is er desondanks ook concurrentie. En dat moet wel zo blijven.”

Dan ongevraagd: „En ja, als je zo naar de wereld kijkt zijn zaden net zo belangrijk als water en olie.”

Jonge hond

Ondanks grijzende haren straalt hij nog steeds iets uit van een jonge hond. Toch vertrekt Omvlee nu bij Rijk Zwaan, na ruim dertig jaar. Niet omdat hij het welletjes vind, maar omdat het gewoon genoeg is.

Ongevraagd maar geregeld benadrukt hij dat hij alles bij Rijk Zwaan niet in zijn eentje heeft gedaan. Maar feit blijft dat hij in de geschiedenis van het bedrijf wel op een soort breuklijn binnenkwam. Daarvoor was het een naar binnen gekeerd, bijna alleen nationaal, groentezaadbedrijf, daarna is het uitgegroeid tot een internationale groentezaadveredelaar van wereld-

▲ Jan Omvlee was jarenlang exportdirecteur bij Rijk Zwaan in De Lier.

FOTOS THIERRY SCHUT

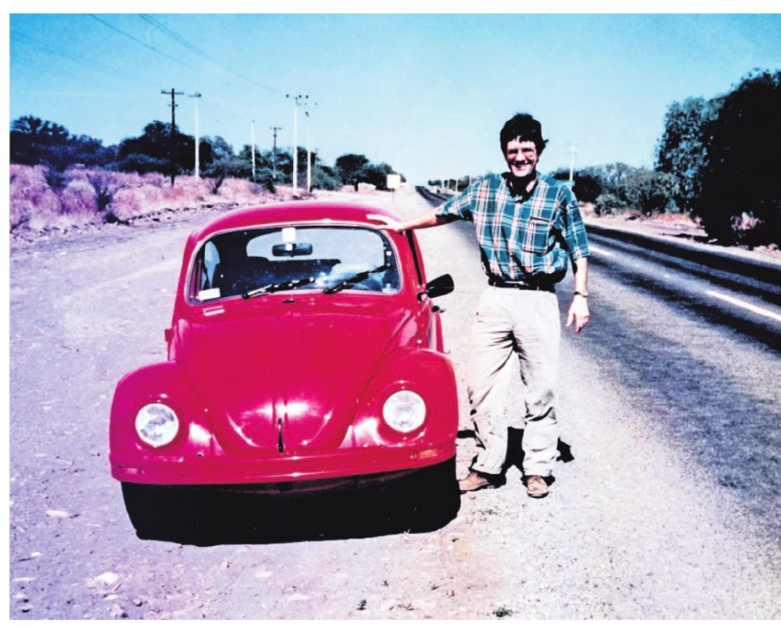
klasse. Toen was er één buitenlandse vestiging in Duitsland, nu zijn er eigen kantoren in zo'n dertig landen en in meer dan honderd landen distributeurs.

Een bedrijf, kleiner dan concurrenten als Bayer, Basf of Syngenta, maar wel een globale speler waar zij niet omheen kunnen. Mede dankzij Jan Omvlee.

Familiebedrijf

In een vergaderzaal van zijn (voormalig) werkgever gaat hij er voor zitten; in zijn eigen kamer 'woont' inmiddels een opvolger. Hij beschrijft de hectische tijden eind jaren tachtig toen het bedrijf in handen was van olieconcern BP dat alternatieven zocht omdat fossiele energie (toen al) eindig was. In 1989 wilde olieconcern BP Rijk Zwaan weer verkopen en slaagden de drie directeurs, van wie één uit de familie Zwaan, er in het bedrijf over te nemen, samen met een agrarische coöperatie. In 2002 trok deze terug uit Rijk Zwaan, zodat het sindsdien weer een honderd procent familiebedrijf is.

Het doel van het nieuwe familiebedrijf was duidelijk: groei en vooral uitbreiding naar het buiten-

▲ Het werkleven van Jan Omvlee in 1994: Lierse groentezaden aan de man brengen in Mexico met een gehuurde VW Kever.

land. En passant meldt Omvlee dat dat ook is gelukt. In drie decennia was er een omzetgroei van 40 miljoen gulden (zo'n 18 miljoen euro) naar nu ruim 400 miljoen euro.

Rijk Zwaan was destijds wereldberoemd, maar wel alleen in Nederland, klinkt het. Maar ook geen kleintje: „We waren misschien niet

hadden en dat dat er nu nog maar tien zijn. „Wij zagen die consolidatie aankomen en wilden met alle macht zelfstandig blijven, we wilden in ieder geval bij de grote overlevers zitten.”

En dus moest Jan Omvlee de wereld gaan veroveren. Logisch, want in een eerder 'graszaadleven' had hij al heel wat reiservaring op gedaan en sprak hij al behoorlijk vreemde talen, zoals Engels, Duits, Frans, maar ook Russisch.

En volgens het Nieuwe Rijk Zwaan was het even logisch dat hij dan eerst maar naar Canada ging. „Daar zaten immers, vooral rond Toronto en Vancouver, veel Nederlandse tuinders, die actief waren in tomaten, paprika, komkommers en sla.”

In een huurauto en een koffertje met informatie tuft Omvlee dus dagen, soms weken, dat land door. Succesvol; in redelijk korte tijd was er een netwerk van distributeurs die hem konden helpen de groentezaden af te zetten. Daarna volgden Turkije, landen in het Midden-Oosten, Zuid-Amerika, Azië en Afrika. Er volgden vele jaren van reizen waarbij hij gemiddeld zo'n

heel erg groot maar wel marktleider in sla, paprika en komkommers. Pas daarna is de wereld van groentezaden sterk veranderd.”

Zelfstandig

Omvlee vertelt dat er toentertijd ongeveer 25 bedrijven waren die 80 procent van die markt in handen

CULTUUR

'Niet elk jaar promotie'

Het bedrijf kent een bijzondere vorm van personeelsbeleid. Niet alleen kunnen de werknemers mede-eigenaar worden via certificaten, elke nieuwe werknemer wordt (behalve op competentie) ook op motivatie getest. Zoals scheidend exportdirecteur Jan Omvlee het zegt 'je moet wel in de cultuur passen'.

Hij legt uit dat er sprake is van een hele platte organisatie. „Iemand die denkt dat hij ieder jaar een promotie kan verwachten loopt vast, want hier zit je al in drie stappen bij de directie. Iedereen moet zich hier kunnen ontwikkelen, maar vooral in de breedte, niet per definitie in de hoogte.”

90 dagen en meer van huis was.

Zijn – hij corrigeert gelijk: onze – manier van de wereld veroveren was heel strategisch. In alle landen werd eerst gekeken of er wel potentieel was en wat er daar wordt gegeten. „Neem Turkije. Daar eten ze heel veel groente, ook tomaten en komkommers. Maar die laatste zijn wel veel kleiner dan de lange soorten die we hier hebben. Bij een tweede bezoek nam ik een rasveredelaar mee en die zei dan vaak dat ze daar al mee bezig waren en dat hij korte tijd later voor het juiste komkommerzaad kon zorgen. Zo ontstond tussen onderzoek en commercie een perfecte vorm van product vernieuwing. En zetten we de concurrentie op achterstand.”

India

Omvlees vertrek na zoveel jaar betekent niet dat er geen andere dingen meer te doen zijn. Inmiddels is hij actief in een project Food Tech India, waarbij Nederlandse en Indiase bedrijven, het Nederlandse

Groentezaden zijn net zo belangrijk als water en olie

– Jan Omvlee

ministerie van landbouw en een grote Indiase supermarktketen zijn betrokken. Onlangs werd hij voorzitter van de exportbevorderende organisatie Holland Horti International.

En dan zijn er nog de golfbaan, maar vooral ook het thuisfront. „Dat verdient het. In mijn Rijk Zwaan-tijd heb ik ongeveer acht jaar over de wereld gezwoven.” Hij herhaalt het verbaasd: „Acht jaar!”

VIJFDE VAN DE WERELD

Verspreid over dertig landen

Het Westlandse Rijk Zwaan in De Lier is in de afgelopen decennia niet alleen gegroeid tot een bedrijf met zo'n 3000 medewerkers, maar inmiddels kent het ook eigen vestigingen in dertig landen en heeft agentschappen en meer dan honderd landen.

Daar zijn ook dochterbedrijven, zoals in Spanje, waar tientallen medewerkers in dienst zijn.

Qua grootte is Rijk Zwaan op dit moment wereldwijd de vijfde in de groentezaadhandel.

Het bedrijf is inmiddels gespecialiseerd met zo'n dertig groentesoorten en 1200 rassen. Bijzonder is dat het bedrijf met een (afgelopen) jaaromzet van ruim 400 miljoen zo'n dertig procent investeert in research en development. En dat er 88 miljoen winst werd genoteerd.